

Köy Elektriklendirilmesi Elektrik Kooperatifleri Yoluyla Gerçekleştirilmesi

Yazanlar : Tuncer
TUNCAY
BJlk. Yük. Müh. «YSE»
Tuncay DERMAN
Elk. Müh. «YSE»

ÖZET :

Memleketimizde Köy Elektriklendirilmesi konusu, plân ve programlara dayanan bir faaliyet olarak son iki yıl içinde ele alınmıştır.

Dünya ülkelerinin, kalkınmanın köyden başlaması gereğini keşfederek bütün imkânlarını köy sahaslarına yöneltmeleri şüphesiz çok daha eskiye aittir. Bugün bu ülkeler Köy Elektriklendirilmesinde % 100'e çok yaklaşan seviyelere ulaşmış, köy sahasında ziraat ve küçük sanayiinin elektromekanizasyonunu başarmak suretiyle temelden itibaren bir ekonomik ve sosyal kalkınmayı gerçekleştirmişlerdir.

• Memleketimizin Köy Elektrifikasyonu seviyesi halen % 1,2 dir. Bu oran, bu sahada İsviçre'den 83, Finlandiya'dan 70, Bulgaristan'dan 54 defa daha geride bulunduğumuzu realize etmesi bakımından önem taşımaktadır.

Bu yazımızda, Amerika Birleşik Devletlerinde Köy Elektrik Kooperatifleriyle ilgili organizasyon ve faaliyetleri kapsayan bir gezinin izlenimlerinden faydalanılarak memleketimizin bugün için arzu edilen bir kalkınmayı gerçekleştirmekten çok uzak bulunduğu kanısını taşıdığımız Köy Elektriklendirilmesi çalışmalarına bir yön kazandırılmasına matuf görüşlerimiz belirtilmiştir.

Amerika Birleşik Devletlerinde, Köy Elektriklendirilmesi faaliyetlerinin idari, mali ve teknik sahadaki organizatörü ve bu organizasyonun başarılı uygulamasının âmili olan «Köy Elektriklendirilmesi idaresi (REA) nin ana gayeleri şu altı esasta toplanmıştır :

- 1 — Elektrik Kooperatifçiliği.
- 2 — Her ferde açık kooperatif üyeliği.
- 3 — Köy sahasının en hücre köşesine kadar elektrik.
- 4 — En ucuz elektrik.
- 5 — Elektrik kullanımını azamiye çıkarma.
- 6 — Kâr gayesi gütmeyen hizmet.

REA'nin gayelerinin en başında belirtildiği gibi, Amerika'da Köy Elektriklendirilmesi istisnasız olarak Köy Elektrik Kooperatiflerinin kurulması ve faaliyeti yoluyla başarılmaktadır. Diğer bir deyimle, köy sahasına elektriklendirme amacıyla yapılan yatırımlar Köy Elektrik Kooperatifleri eliyle gerçekleştirilmektedir. REA. Federal Hükümetin bu hizmete tahsis ettiği ödenekleri bir kredi programı uygulayarak Köy Elektrik Kooperatiflerine tevzi eder. Bu işi yaparken REA, normal bir ticari müessese veya banka gibi vereceği kredinin iyi iş gören bir kredi olması için gerekli etütlerde bulunur. Bunun dışında REA, Köy Elektrik Kooperatiflerine tek-

nik, hukuki ve malî (muhasabe) bilgiler vererek yardımcı olmaktadır.

REA, köy elektrik tesislerine ait projelerin hazırlanmasıyla direkt olarak ilgili değildir, örgüt'ün başlıca görevi köy sahasının kredi tahsisi için elektrifikasyon yönünden fizibilite çalışmalarını yapmaktır. Elektrik projeleri krediyi alan Elektrik Kooperatifleri tarafından serbest mühendislik bürolarına hazırlatılır. Ancak bu projelerin standartları ve tasdik işlemleri REA tarafından yapılır.

Amerika Birleşik Devletlerinde Köy Elektrifikasyonu faaliyetlerine 1936 yılında REA'in kuruluşu ile başlanmıştır. 30 yıllık faaliyetin blânçosu, 1936'da % 10 seviyesinde olan Köy Elektrifikasyonunun bugün % 98'e ulaşmış olması, dolayısıyla 3000 kasabaya bağlı 7 milyon çiftliğin elektrikleştirilmiş, bulunmasıdır.

Bu gelişimin etkileri ilgi çekicidir : 1 — Ziraat ve köy sahasındaki küçük sanayi gelişimi azamiye ulaşmıştır. Başlangıçta 1 çiftçi, çiftçi olmayan 6 kişinin yaşamasına hizmet eden bir üretim yaparken bugün bu nisbet 1 çiftçinin 35 kişiyi beslemesini sağlayan bir değere yükselmiştir.

Köy sahasına, dolayısıyla çiftliklere küçük sanayinin girmesi yeni iş imkânları doğmasına

ve bu defa şehirlerden köy sahasına akın sağlamıştır. Diğer bir deyimle köyler şehirleşmiştir. Köy sahasına elektriğin girmesi ve yayılmasıyla elektrik alet ve cihazlarının geniş çapta kullanılması bu sanayi kolunun hızla gelişmesine yol açmıştır. (Elektrik malzemeleri sanayii REA'nin her 1 dolarlık yatırımına karşı 6 dolar gelir sağlamaktadır).

2 — Elektrikten faydalanma artımı her 7 yıl da 1 mislidir. Bu sonuç köy sahasında hayat standardını yükseltmiştir. Hayat standardı yük seldikçe de elektrik kullanımı artmıştır. Bugün REA kredisi, yeni tesislerden çok, kullanım artışına paralel olarak İslah ve tevsi'e ihtiyaç gösteren elektrik tesislerinin gelişmeleri ve daha yüksek takatlere getirilmesi için kullanılmaktadır.

3 — Elektrik Kooperatifleri üyelerinin elektrik kullanımı arttıkça yükselen enerji ihtiyacını mevcut Enerji Tesisleri karşılanamaz duruma gelmiş ve Köy sahasına enerji sağlayan elektrik enerjisi üretim tesisleri (özellikle termik Santraller, ikinci derecede hidroelektrik, bugün için üçüncü derecede nükleer santraller, Alaska gibi bölgelerde dizel santralleri) için de REA kredi vermiştir. Bu kredinin kullanılması fonksiyonları elektrik enerjisini toptan satın alarak üyelerine dağıtmak olan Köy Elektrik kooperatifleri yanında Köy Elektrik Üretim Kooperatiflerinin de kullanılmasını sağlamıştır.

4 — REA, Köy Elektrik Kooperatiflerine çok uzun vade ile (35 yıl) ve çok düşük faizle (%2) kredi vermektedir. Köy sahasına elektrik tesisleri kurulması % 100 bu kredi ile yapılmaktadır. Kooperatif üyelerinden, dolayısıyla çiftçiden yatırıma her hangi bir nisbette katılım istenmemektedir.

REA, Kooperatif üyelerine daha fazla elektrik kullandırmak maksadıyla elektrik cihazları almaları için de kredi vermektedir. (10 yıl vade, % 3,5 - 4 faizle) bu olumlu kredi politikası köy sahasında elektrik enerjisinin her çiftçi evine ulaşmasını sağlamış, çiftliklerdeki elektrik kullanımını en yüksek değerlere ulaştırmıştır. Amerika Birleşik Devletlerinde vasat bir çiftçinin aylık ortalama elektrik enerjisi tüketimi için verilen değer 470 kWh'tır.

Bugün Amerika Birleşik Devletlerinde REA'nin kredi tahsis ettiği faal durumda 1000 kadar Köy Elektrik Kooperatifi mevcut bulunmaktadır. 46 Eyalet dağılmış bulunan bu kooperatifler toplam olarak 22 milyon üyeye ve 5 milyon elektrik sayacına sahiptir. Bu kooperatifler bir devlet organı olan REA'de kendilerini temsil edecek bir kuruluşu 1942 yılında kurmuşlardır. Millî Köy Elektrik Kooperatifleri Birliği (NRECA) ismini taşıyan bu teşkilât her eyaletten bir üye-

nin iştirakiyle 46 idare heyeti üyesine sahiptir. Bu 46 üye her yıl aralarında 10 kişilik bir icra heyeti seçer.

NRECA, esas fonksiyonu olan üye Köy Elektrik Kooperatiflerini Federal Hükümete karşı temsil etme görevi yanında üye kooperatiflerinin geliştirilmesi için çalışmalar yapar, Köy Elektrik Kooperatifleri üyeleri için liderlik ve idari konularda eğitim programları düzenler, üyelerinin sosyal haklarını (Emeklilik, emniyet, sigorta) koruyacak faaliyet gösterir.

Bahiskonusu örgütün ilgi çeken bir faaliyeti de Amerika dışındaki Köy sahaslarına elektrifikasyon konusundaki müessir yardımlarıdır.

NERECA, «Deniz aşırı ülkelere Köy Elektrifikasyonu için yardım programı» adını taşıyan bu programı AID örgütü ile sıkı işbirliği suretiyle yürütmektedir. Daha açık izah etmek gerekirse, AID'nin deniz aşırı ülkelere Köy Elektrifikasyonu konusundaki kredi tahsislerinde sosyal ve teknik etütler NERECA elemanları tarafından yapılmaktadır.

Yabancı ülkelere Köy Elektrifikasyonu için AID kredisi 40 yıl vadeyle ve ilk 10 yıl, % 2,5 faizle geri ödenmek üzere verilmektedir. AID, kredi verdiği hükümetin bu parayı aynen Amerikada olduğu gibi yatırımlarda elektrik kooperatifleri yoluyla kullanılmasını ve ilk beş yıl haric müteakip 35 yıl içinde % 2 faizle geri alınmasını şart koşmaktadır.

NRECA, dış ülkelerde Köy Elektrifikasyonu sahasına AID kredisi tahsisi için fizibileteler ve teknik etütler yapma görevi dışında bu ülkelerde eğitim programları da uygulayarak idari ve teknik sahada yeterli elemanlar yetiştirmektedir.

KÖY ELEKTRİFİKASYONU FAALİYETLERİNDE NİÇİN KOOPERATİFLEŞME YOLUNA GİDİLMİŞTİR?

1 — Amerika Birleşik Devletlerindeki uygulama göstermiştir ki, tamamen hükümet tarafından yapılan yatırımlar halkın ilgisini yeteri kadar çekmemektedir. Halk, Devletin verdiği kredi ve kendi imkânlarını kullanarak sahip olduğu tesislere kendi malı olduğu için daha önem vermektedir. Meselâ Elektrik Kooperatifleri üyeleri enerji hatları için hiçbir bedel talep etmeden arazilerden geçiş hakkı vermekte, galt tesisleri (Substation) için dahi arazi bağışında bulunmakta, ağaçlarının hattın geçmesi için kesilmesine razı olmaktadır.

2 — Köy halkı Köy Elektrik Kooperatifleri ne diğer kooperatiflerden ve sosyal teşkilâtlardan fazla ilgi göstermektedir. Halk başlangıçta elektriği ve faydalarını hiç tanımasa dahi, bu

faydalar en basit şekilde izah edildiğinde ilgi duymaktadır. Elektrik köye geldikten sonra ise Elektrik Kooperatifinin, üyelerine elektrikli cihazlar satın almaları için sağladığı kredi imkânları, tertip edilen toplantılar gibi köy sosyal ve ekonomik hayatına getirdiği değişiklikler halk üzerinde etkili olmakta ve ilgiyi davet etmektedir.

Diğer bir husus, üyelerin elektrik kooperatiflerine aadece başlangıçta 5 dolar gibi sembolik bir giriş aidatı ödemeleridir. Kooperatif üyeleri sonradan bunun dışında kooperatife aylık veya yıllık bir aidat ödememektedir. Bu da sırf para ödeme kaygusundan halkın kooperatife ilgisiz kalması gibi bir durumu ortadan kaldırmıştır.

3 — Köy Elektrik Kooperatifleri, kurulan tesislerin işletme ve bakım hizmetini teknik servisleriyle başarıyla ifa etmekte ve bu konuda herhangi bir problemle karşılaşmamaktadır.

4 — Elektrik köye geldiğinde Köy sahasında yaşayan çiftçiler elektriği kullanmakta güçlüklerle karşılaşmaktadır. Elektrik Kooperatifleri çiftçiye elektriğin ne olduğunu, sulamada, çiftçilikte, ev ekonomisinde nasıl kullanılacağını öğretmekte fevkalâde etkili olmaktadır.

5 — Amerika'da Köy sahasının en büyük idari bölüntüsü kasaba (County) lardır. Her kasabanın bir merkezi yerleşme mahalli (Town), bunun yanında araziye dağılmış çok sayıda münferit çiftçilik yer almaktadır.

Bu halde Amerikada Köy sahası çok dağınık bir yerleşim görüntüsü arz etmektedir. Bir çiftçinin tek basma ve kendi imkânlarıyla çiftliğine elektrik getirebilmesindeki güçlük gözönünde bulundurulursa çok sayıda çiftçinin bir araya gelecek bir elektrik kooperatifinin üyeleri olarak çok yönlü güç kazanmalarının faydası ortaya çıkar.

6 — Yukarıdaki güçlenme özellikle işin mali potansiyeli bakımından önem taşımaktadır. En başta, REA kredisi sadece elektrik kooperatiflerine tahsis edilmektedir. Daha sonra bir kooperatif çatısı altında birleşen çiftçi üyeler elektrik kullanımlarına göre kooperatif kârından faydalanma imkânına sahip olmaktadır. Elektrik kullanımı neticesi ortaya çıkan elektrik enerjisinin satın alınması ve üyelere satışıyla ilgili tahakkuk, tahsilat gibi bilumum muhasebe işleri de kooperatiflerin muhasebe servisleri tarafından düzenle yürütülebilmektedir.

7 — Kooperatif kâr gayesi gütmeyen bir kuruluştur. Dolayısıyla elektrik enerjisinin alım-satırından elde edilen kooperatif kân üyelerin istifadesi için kullanılmaktadır. (Üyelere temettü olarak dağıtılır veya kooperatif yedek fonu olarak muhafaza edilebilir).

8 — Kooperatif, elektrik kullanımı arttırma konusunda mahalli bir örgüt olması dolayısıyla tesirli olmaktadır. Bu faaliyette, üyelere gayet cüzi taksitlerle buz dolabı, elektrik finni, elektrikli ısıtıcı gibi ev cihazları; Sağım makinesi, soğutma ve havalandırma cihazları gibi çiftlik elektrikli cihazları satımı ve bu cihazların demonstrasyonlarla halka tanıtılması başarıyı sağlamaktadır.

9 — Elektrik tesislerinin Köy sahasındaki yerleşim karakteristiğinin gerektirdiği konstrüksiyon şekillerinin REA spesifikasyonları içinden seçimi, bölgenin karakterine uyan teknik mecburiyetlerin gözönünde bulundurulması kooperatifin teknik servisi ve işbirliği yaptığı serbest mühendislik bürosu aracılığıyla isabetli olarak yapılabilmektedir. Bu suretle ekonomik ve saha karakterine uyan tesisler kurularak kredinin en iyi şekilde değerlendirilmesi imkân dahiline girmektedir.

10 — Köy Elektrik Kooperatifleri, Köy sahasının her noktasında yaşayan üyelerine aydınlatma ve güç için ucuz, sürekli ve yeter elektrik enerjisi sağlamakla kalmamakta, çiftçi üyelerinin çeşitli ihtiyacını karşılayacak faaliyet göstermektedir. Yukarıda kısmen belirtilen üyelere en müsait şartlarla elektrikli cihazlar temini, genel, idari, teknik ve sosyal eğitim programları, halk ilişkileri faaliyetleri dışında önem taşıyan bir çalışma da çiftliklerin içme, kullanma ve sulama suyu ihtiyacının teminidir.

REA, Köy Elektrik Kooperatiflerine su şebekeleri tesisi için elektrik gibi kredi vermektedir. Bu kredi, yeraltı sularının elektrikli terfi sistemleriyle çiftlik hizmetine arzedilmesini özellikle içine almıştır.

KÖY ELEKTRİK KOOPERATİFLERİNİN KURULUŞ, ÖRGÜT VE FONKSİYONLARI :

REA, 1936 yılında kurulduğunda, kredilerin fertlere değil şirketlere verilmesi tezi savunulmuştur. Şirketler hükmi şahsiyeti haiz kuruluşlar olduğundan, bu şirketlerin hissedarları olan fertler, tek kişiden farklı olarak şirketin karakterine uyan (Kollektif, Limited vs) bir sorumluluk taşımaktadır.

Fakat REA neticede şirketlere değil kooperatiflere kredi vermiştir. Tahmin edildiği gibi, kâr gayesiyle faaliyet gösteren kuruluşlar olan şirketlere, köy sahasının en hücre köşelerine kadar hat çekmek gibi çok masraflı az kârlı bir iş cazip gelmemiştir.

Kâr gayesi gütmeyen kuruluşlar olan kooperatifler bu sebepten benimsenmişlerdir.

Köy Elektrifikasyonu programının başarısı köy halkının ilgisine, onların kendilerini sorum-

lu hissetmesine bağlıdır. Halk, kendi ismine kurulmuş olan kooperatife ilgi gösterir ve o teşekkülün üyesi olduğundan sorumluluğunu idrak eder.

Kooperatif, sadece çiftçilere değil, köy sahasında yaşayan bütün insanlara hizmet gayesini gütmektedir.

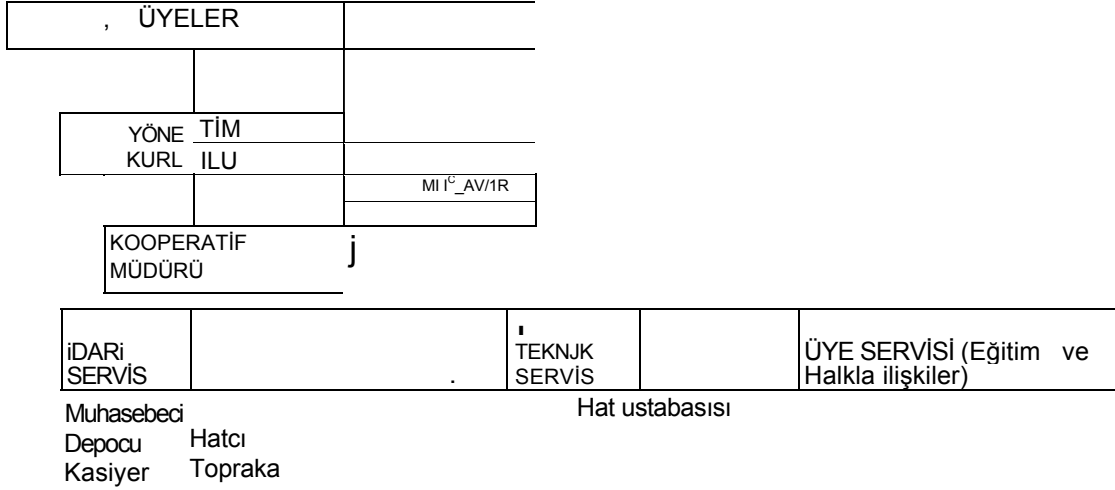
Köy Elektrifikasyonu için 1936 yılından itibaren girişilen faaliyetin ana hatları REA kanunu ile belirtilmiştir. REA, Köy Elektrik kooperatiflerine özellikle köy sahasının zirai ve sınıai elektromekanizasyonunu gerçekleştiren faaliyetleri için kredi vermektedir. REA kanununa göre kurulan ve faaliyete geçen Köy Elektrik Kooperatifleri, ihtiyacı olan elektrik enerjisini toptan satın alabilir, üretebilir, dağıtabilir, satabilir. Kooperatifler -üyelerine kredi vermek hak-

12 Maddeden ibaret olan bu iç tüzük kooperatifin üyelik ve idaresi hakkındaki esasları tarif eder.

Mesela, birinci madde üyelik şartlarını, üyeliğin devamını, üyeliğin sona ermesi durumlarını belirtir, ikinci maddede üyenin kooperatifin mukavelelerinden sorumluluğu, iflâs halinde kooperatifin mallarının üyeler arasında paylaşım esasları izah edilmiştir. Üçüncü ve dördüncü maddeler toplantılar ve yönetim kurulu üyelerinin adaylığı, seçimi, toplantı çoğunluğu ile ilgilidir.

Bu haliyle iç tüzük, REA kanunu ve Model Köy Elektrik Kooperatifleri kanunun boşluklarını dolduran bir belge niteliğindedir.

Mevcut kanunlara uyan klâsik Amerikan Köy Elektrik Kooperatifinin teşkilât şeması aşağıdaki gibidir.

kına sahiptir. (Birleşik; Amertkada Şirketler için bu nevi bankacılık yetkisi kanunla yasaklanmıştır).

REA Kanunu ve Model Köy Elektrik Kooperatifleri kanunu, köy elektrik kooperatiflerinin yapı ve organizasyonunu belirtmiştir. (Birleşik Amerikanın kuruluşu itibarıyla sahip olduğu eyaletlerin herbirinin değişik kanunları olduğundan bu konuda bir beraberlik sağlamak üzere genel maddeleri ihtiva eden REA kanunu dışında bir Model kanun uygulanmaktadır).

Model kanun, her kooperatif üyesine bir oy hakkı veren maddeyi ihtiva eder. Kanuna göre Köy Elektrik Kooperatifinin kontrolünü sağlayan belge iç tüzüktür; kooperatif üyeleri iç tüzüğü değiştirme yetkisine sahiptirler.

Eyaletler arasında birliği sağlamak amacıyla REA bir de «Model Köy Elektrik Kooperatifi iç Tüzüğü» hazırlanmıştır.

Yönetim kurulu, kooperatifin genel politikasını yöneten kuruldur. Kooperatif Müdürünü (Manager) Yönetim kurulu seçer. Kooperatifin en sorumlu mevkiini işgal eden Kooperatif Müdürü umumiyetle kooperatif üyeleri dışından seçilen ve bu işleri iyi bilen, idarecilik vasıfları yanında teknik ve mail bilgisi de olan bir elemandır. Yönetim kurulu üyelerinin fahri olarak çalışmalarına karşılık Kooperatif Müdürü ve onun emrindeki personel aylık veya gündelikli memur ve işçilerdir.

Kooperatif Müdürü emri altındaki idari, teknik, mail ve sosyal hizmet gören servisleri yönetir. Herşeyden önce bir idarecidir. Kooperatif faaliyetlerinin tüm olarak yönetimden sorumludur. Bu işi yaparken Kooperatif yönetim kurulu ile devamlı olarak münasebettedir, iş plânlarını ve çalınma sonucu raporlarını periyodik olarak yönetim kurulunun görüşüne arzeder. Kooperatif bütçesinin tanzimi de REA kredisinin

kullanılması gibi Kooperatif Müdürünün görevidir. Her faaliyet gibi bütçe de Yönetim Kurulunun onayından geçer.

Kooperatif üyelerinin Genel Kurulunun seçtiği Yönetim Kurulu umumiyetle ayda bir toplanır ve gündeme göre kooperatif politikasından malî problemlere kadar geçmiş bir aya ait ve ilerisi için yapılması gereken konular görüşür. Bu toplantılarda Kooperatif Müdürü de hazır bulunur ve onun getirdiği rapor ve program çalışmalarına zemin teşkil eder.

Köy Elektrik Kooperatifleri yönetim kurulu üye sayısı umumiyetle tektir ve ekseriya 9 dur. Bu sayı oylamada beraberlik ihtimalini azaltmak içindir. Yönetim Kurulu üyeleri aralarından bir başkan, bir başkan vekili, bir sekreter ve bir muhasip üye seçerler. Yönetim Kurulu Başkanı toplantıları yönetir, sekreter toplantı zabıtlarını tutar, muhasip üye ise tesbit edilen bir meblağa kadar kooperatif çeklerini imzalar.

Köy Elektrik Kooperatifleri yönünden profesyonel Müşavirlik hizmetlerinin önemi büyüktür. REA'nin tahsis ettiği kredinin en faydalı şekilde kullanılması; başarılı bir politika, iyi bir yönetim, sağlam bir muhasebe hizmeti yanında tecrübeye dayanan bir mühendislik çalışmasına ihtiyaç gösterir. Kooperatif kredi kullanımında ekonomik tesisler kurmak zorunludur. Bu yüzden teknik servisinde umumiyetle yüksek aylıklı mühendisler bulunmaz. Kooperatif bu hizmeti serbest mühendislik bürolarına yaptırmayı ekseriyetle tercih eder.

Birleşik Amerikada bir Köy Elektrik Kooperatifi nasıl kurulur, nasıl faaliyete geçer ve krediyi nasıl kullanır? Bu faaliyeti, memleketimizde bu konuda henüz başlangıçta bulunduğumuzu gözönünde bulundurarak belirtmeyi faydalı bulmaktayız.

Bahsini etmek istediğimiz faaliyet, mahallindeki deyimle, «Birbirlerini tanımayan gruplara REA'nin yardımı»dır. Bunlar köy sahasına yayılmış çiftlik veya gruplardır.

1935 yılında Birleşik Amerika çok ciddi bir buhranla karşılaştı. Hükümet bir «Federal Fevkalade Hal Yardım Kanunu» çıkararak bu işe birkaç milyon dolar tahsis etti. bu arada Köy Elektrifikasyonu meselesi de ele alındı ve Federal Hükümetin bu amaçla da kredi vermesi kararlaştırıldı.

Herhangi bir sahada yerleşmiş insanlara kredi tahsis edilirse bunların kuracakları ve işletecekleri tesislerle borçlarını ödeyebilecekleri düşünülür.

Federal Fevkalade hal yardım programı ü köy sahasına elektrifikasyon amacıyla yatırıma yapılacağı yayınlanınca REA çok sayıda müracaata muhatap oldu. (O zaman halk, bu faaliyetin kooperatifler yoluyla yapılacağını bilmiyordu).

REA, aynı ilçe (county) lerden gelen müracaatları bir araya getirdi ve her ilçeye eleman gönderdi. Bu elemanlar (koordinatör) müracaat sahipleri ile konuşarak o yerde bu insanların kooperatif kurup kuramayacaklarına karar verdiler. Bu karar verilirken şu hususları incelenerek fikir sahibi olundu :

- 1 — Yakın elektrik enerjisi tesisleri
- 2 — O yerde elektrik alabilecek aile sayısı
- 3 — Tesis gereken enerji hattı uzunluğu
- 4 — Elektrik enerjisinin malolug fiyatı
- 5 — O yerde yaşayanların ödeme güçleri vs.

Ük yıllarda başarılı sonuçlar elde edileceğine kanaat getirilen sahalarda çalışma tercih edildi.

Elektrik kooperatifi kurulması kararının müsbet olarak verilmiş olduğunu kabul edelim. Haklarında karar verilen insanlar birbirlerini iyi tanımayan insanlardır.

ikinci plânda bu topluluklarda liderlik mevkiini kimin veya kimlerin işgal ettiği araştırılır. Bazı yerlerde üçe eğitim müdürü, bir iş adamı, bir öğretmen, köy ihtiyar heyetinin başkanı lider olabilmektedir. Mahalli halkın yeter derecede ilgisi çekilmeye kadar liderlerin tesbitine çalışılır. Bu noktadan itibaren toplantılar tertip etmenin zamanı gelmiştir. Bu toplantılara propaganda yoluyla elektriği pek istemeyenlerin de davet edilmesi yoluna gidilir.

Toplantı esas olarak mahallî liderler tarafından yönetilir. En sonunda REA elemanı söz alarak, Federal Hükümetin kredi vermeye hazır olduğunu, bunun içinde bir elektrik kooperatifi kurarak hepsinin bu kooperatife üye olması gerektiğini, ancak kooperatif hizmete hazır olunca REA'nin kredi verebileceğini ifade eder. Hükümetin bu parayı hibe değil ilk 3 yıl hariç müteakip 35 yıl içinde geri ödenmek üzere % 2 faizle borç olarak verdiğini belirtir. Kooperatifin kurulması için nasıl faaliyet gösterileceği hakkında da bilgi verir. REA elemanı aynı zamanda teşvikçi rol oynar. Kooperatif fikrini yaymaya çalışır, ilk toplantıda üyelere 1 aylık elektrik faturasının ne tutacağını da bildirmelidir. Bu bilginin toplantıya katılan halk üzerindeki etkisi önemlidir.

Bu çalışmalar sonucunda elektrik kooperatifi kurmak istiyor musunuz? Sorusunun cevabı umumiyetle EVET'tir. Birkaç muhalif çıkabilir. Halk umumiyetle elektriğe, bilhassa ucuz elektriğe istekli olduğundan «EVET» cevabı en büyük ihtimaldir.

ilk yönetim kurulunun seçimi, ekseriyetle göyle olur : ilk toplantıda birisi kalkıp aday gösterir. Adaylar hemen hemen her seferinde o çevrede sivrilmiş lider vasfını haiz kimselerdir REA elemanı da hazar bulunanlarca aday gös-terilebilir.

REA elemanı ilk toplantıda, Federal Hükümetin sadece kooperatifin yatırımları için kredi verebileceğini, bu kredinin kooperatifin kuruluş masrafları için kullanılmıyacağını bildirmelidir.

Bunun için toplantıya iştirak edenlerin bir defaya mahsus olmak üzere bir giriş aidatı (5 dolar gibi cüzi bir miktar) vermelerini tavsiye eder. tik toplantıda herkes heveslidir ve aidatlar kolayca toplanarak üye kayıtları yapılır.

Üyelerin kendi arazilerinden geçecek elektrik enerji hatları için kooperatife geçiş hakkı vermeyi kabul etmeleri de kooperatifin ilk faaliyetlerine dahildir. Bunun için üyelere yazılı muvafakatname alınır.

(REA, hattın geçtiği arazi sahibi kooperatif üyesi olmasa dahi kooperatifin geçiş tazminatı ödemesini reddeder)

Kooperatifin kurulmasını takiben REA mahalline gönderdiği teknik ve ekonomik elemanlarının raporlarına göre kredi tahsisini yapar. Kredinin ödenmeye başlandığı zaman, kooperatifin kuruluşundan 5 - 6 ay sonrasındır. Kredi verilince işin teknik safhasına geçilir. Kooperatif işin kapasitesine göre ve ekseriyetle bir özel mühendislik bürosuna elektrik projelerini hazırlattırır. Projeler REA'ın tasdikinden çıktıktan sonra tesisler açık eksiltmeye çıkarılır, ihaleye verilir, mukaveleler yapılır ve mukaveleler yine REA tarafından tasdik edilir.

özel Mühendislik büroları veya bizzat kooperatifin kendi teknik elemanlarına hazırlattığı elektrik tesisleri projelerinin REA'nin mevcut spesifikasyonlarına uyması şarttır. REA bu bakımdan projelerin tasdiki dahil işin her safhasını elemanlarına dikkatle takip ettirir, ihale edilmiş olan tesislerin verilen zamanda bitirip bitirmediğini kontrol eder.

REA, Köy Elektrik Kooperatifine tahsis ettiği krediyi bir defada değil, tesislerin ilerlemesine göre bölüm bölüm öder ve faizinin paranın ödendiği günden itibaren (her bölüm için ayrı) hesaplar.

Tesisler ikmal edilerek servise girdikten sonra da REA ile kooperatifin ilişkileri eskisi gibi devam eder.

Kredi :

REA, nüfusu 1500 den az olan köy sahalarına kredi verir. Bu kredinin ilk üç yıl hariç müte-

akip 32 yılda ve % 2 faizle geri ödenmesi gereklidir. Kooperatifin borcunu ödeme müddeti mücbir sebeplerle faiz haddi aynı kalmak şartıyla 50 yıla kadar uzatılabilir.

REA, kooperatifin, elinde mevcut menkul ve gayrimenkullerinin değerinin en az % 15'i kadar parayı yedek akçe (Rezerv fon) olarak saklamasına ister.

REA'in kredi verdiği başlıca konular şunlardır :

1 — Elektrik enerjisi dağıtımı (Distribütörlük) hatlarının tesisi.

2 — Mevcut elektrik şebekesinin takatini yükseltme ve genişletme (şebeke ıslahı ve tevsi).

3 — Elektrik enerjisi transmisyon hatlarının tesisi.

4 — Elektrik enerjisi üretim tesislerinin kurulması.

5 — Kooperatif merkez binaları ve tesisleri inşası.

6 — Elektrik getirilmesinde şirketlere ait tesislerin satın alınması.

• 7 — Kooperatifin ihtiyacı olan cihaz ve araçların satın alınması.

8 — Telefon tesisleri.

9 — Terfilik içmesuyu tesisleri.

10 — Kooperatif üyelerine, elektrikli cihazlar satın alınması.

TÜRKİYEDE KÖY ELEKTRİK KOOPERATİFLERİ KURULABİLİR Mİ?

Bunun cevabı ilk bakışta EVETtir.

Bu konuda Dünyanın çeşitli ülkelerinde çalışmalar yapan NRECA uzmanlarının deyimleriyle «Köy Elektrik Kooperatiflerinin kurulamayacağı bir ülkeye bugüne kadar rastlanmamıştır».

Esasen daha önce memleketimizde Köy Elektrik Kooperatif ve birlikleri kurulması konusunda çalışmalar yapılmıştır. Ancak bu sahada müessir bir kooperatifçilik organizasyonuna henüz geçilmiş değildir. Bu çalışmalar, özellikle köylerin finansman bakımından güç kazanmaları ve tesislerin kurulmasından sonra ortaya çıkacak işletme, bakım ve kullanım problemlerinin halli için köylerin «Birlik» adı altında gruplaşmalarını temine matuftur.

Birleşik Ameridaki Köy Elektrik Kooperatifleri faaliyetlerinin memleketimizin Amerikadakinin çok değişik "olan imkân ve şartlar dolayısıyla Türkiye köylerinde aynen uygulanması şüphesiz düşünülemez. Yapılması gereken lg, ancak memleketimiz imkân ve şartlarına uyan bir adaptasyon olabilir.

MEMLEKETİMİZİN DEĞİŞİK İMKAN VE ŞARTLARININ BAŞLICALARI HANGİLERİDİR?

1 — En başta gelen, Köy Elektrifikasyonu faaliyeti için finansman imkânlarının azlığıdır. Bugün memleketimizde Köy Elektrifikasyonu için başlıca finansman imkânı her yıl Genel Bütçeden ayrılan ve döner sermaye teşkil etmek üzere bir fonda toplanan ödeneklerdir. Burada köylünün yüksek olan (1/3) iştirak payı üe yatırıma katılmasının zorunlu olduğunun da belirtilmesi gerekir. Memleketimizde Köy Elektrifikasyonu için tahsis edilen paraların kullanılması doğrudan doğruya Devlet kuruluşları eliyle yapılmaktadır.

iller Bankasının Belediyeli köylere yaptığı kredi tahsisleri dışında, köylere Genel Köy Elektrifikasyonu fonundan tesislerini kendileri yapmaları için kredi verilmemektedir. Bunun sebebi köyde krediyi emniyet edilir bir şekilde kullanacak ve harcamaların kontroluna imkân verecek yeterlikte bir organizasyonun (kooperatif, birlik) bulunmamasıdır.

Birleşik Amerika'da kooperatifler % 100 Devlet kredisini kullanarak tesislerini kurmaktadır. Kooperatif üyeleri yatırıma maddi şekilde katılmamaktadır. Dikkati çeken husus Birleşik Amerikada finansman kaynağının tek olmasıdır ve o da Devlettir. Ancak yapılan yatırım çok büyük değerlere ulaşmaktadır. Mukayese imkânı vermek üzere, Birleşik Amerikada 1965 yılının ilk yansında 365 milyon, ikinci yansında da 365 milyon olarak üzere REA'nin Köy Elektrik Kooperatiflerine 1 yılda 700 milyon dolar (yaklaşık 7 milyar TL) kredi tahsis etmiş bulunduğunu, buna karşılık" memleketimizde Köy Elektrifikasyonu hizmetine 1965 yılı için genel bütçeden ayrılan paranın 17,5 milyon lira olduğunu belirtelim. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı içinde öngörülen 135 milyon liranın da, 1964, 1965, 1966, 1967 yılları tahsisleri toplamı olarak 96 milyon lirası yatırımlara tahsis edilmiştir.

(Bu meblağın 28,5 milyon lirası köy iştirak payıdır) buna göre ortalama yıllık yatırım 24 milyon TL. dir.

Birleşik Amerikada 1935 yılından itibaren Elektrik Kooperatiflerine tahsis edilen kredi toplamı ise, 5,5 milyar dolar bulmuştur. Buna göre yıllık yatırım ortalaması takriben 180 milyon dolara (yaklaşık 2 milyar TL) ulaşmaktadır. Birleşik Amerikanın bu sahadaki başarısının esas amili. olduğundan şüphe etmediğimiz dev finansman imkânlarının yanında memleketimizin çok cılız kalan yatırımlarıyla bu sahada

yeter bir gelişim sağlanması mümkün görülmemektedir.

2 — Yukarıda da belirtildiği üzere memleketimizde Köy Elektrik şebekeleri Devlet kuruluşları eliyle tesis edilmektedir. Köylü kendi malı olan tesisleri verilen krediyi kullanarak kendi kurma imkânına sahip değildir. Köy halkı bu yüzden herşeyi Devlet'den bekleyen bir davranış göstermektedir. Köylünün-yatırımlara iştirakinin para olarak kabulü ise problem için bir çözüm olmamaktadır.

Halen elektrikleştirilmesine karar verilen her köy yapılacak yatırımın 1/3 ini peşin olarak ödemek zorunluğundadır. Bu katılım görüşlerimize nazaran köylü için maddi bir külfetten ileri gitmemektedir. Köylü umumiyetle imkânlarının üzerinde çıkan iştirak payını peşin olarak ödemekte müşkülât çektiğinden ve iştirak payları tediyeden tesislere başlanmadığından yatırımların uygulanmasında bu yüzden gecikmeler husule gelmektedir.

3 — Diğer bir önemli husus, Devlet eliyle yürütülen bu hizmetin birden fazla kuruluş tarafından uygulanmaya çalışılmasıdır. Bilindiği üzere, kendi kaynaklarıyla Köy Elektrifikasyonuna (Belediyeli köyler) kredi tahsis eden Üter Bankası dışında, genel bütçeden Köy Elektrifikasyonu için tefrik edilen yıllık ödeneklerin kullanılmasında ilgili halihazırda iki Devlet Kuruluşu mevcut bulunmaktadır.

Köy işleri Bakanlığı memleketimizde Köy Elektrifikasyonu faaliyetlerinin bir numaralı organizatörü olarak bu hizmeti Yol Su Elektrik İşleri Genel Müdürlüğü YSE'ye bağlı Köy Elektrifikasyon Dairesi aracılığıyla yürütmektedir. Bu örgüt halen Köy Elektrifikasyonunun plân, program, etüd ve proje çalışmalarını ifa etmektedir. Projelerin uygulanması ise Etibank Genel Müdürlüğüne alt bir görevdir.

Bu durum şu mahzurları ortaya çıkarmıştır:

a) Yatırımların iki ayrı kuruluş marifetiyle realize edilmeye çalışılması, kuruluşlar arasında gerekli koordinasyon temin edilemediğinden istenilen randımanı sağlayamamaktadır.

b) Köy halkı Devlet kuruluşu olarak karşısında tek sorumlu bulamadığından yatırımlar gerçekleştirilinceye kadar itimatsızlık duygusundan kurtulamamakta, yatırıma nakden ve fikren katılmakta tereddüt göstermektedir.

4 — Memleketimizde işletmeye açılan köy elektrik tesislerinin işletme, bakım ve onarım hizmetlerinin yapılması bir esasa bağlanmamıştır. Bu maksada hizmet eden teknik eleman yetiştirimi, bölgelerden başlayarak köy ve köy gruplarına kadar inen bakım ve onarım ekipleri-

nin gerçekleştirilmesi ve bunların kullanılacağı alet, cihaz ve malzemelerin temini halen bir problem olarak ortada durmaktadır.

5 — Aynı şekilde servise giren köy elektrik tesislerinin enerji satın alımı ve satışıyla ilgili tahakkuk, tahsilat, genel olarak muhasebe işleri bu konuda hiçbir tecrübesi bulunmayan ve imkânları bu işe yetmekten uzak olan köy mahalli idarelerine bırakılmıştır.

6 — Köy Elektrifikasyonu yatırımlarının hedefi, köyde zirai ve sınıai elektromekanizasyonu temin ederek köyün bu yönden kalkınmasına hizmet etmektir. Ancak böyle bir hedefe ulaşılması için köyün bu gayeye uyan karakteri yanında sınıai ve zirai elektromekanizasyonu sağlayacak cihazlanmanın köy sahasına elektrikle birlikte götürülmesi lâzımdır.

Memleketimiz iki bakımdan' da şansız durumdadır. Zirai ve sınıai sahada makineleşmeye 'zemin hazırlayacak ilkel ünitelere- sahip köylerimizin sayısı çok değildir. Bu ilkel üniteler içinde özellikle dokumacılık, pamuk işlenmesi, yağ, un istihali, mermercilik gibi köy küçük sanayi kolları belirtilebilir.

Zirai sahada' öncelikle terfli sulamanın elektromekanizasyonu yağış ve sulama imkânları yetersiz olan memleketimiz için önem taşımaktadır. Gerçekte zirai ürünlerin muhafazası, depolanması, havalandırılması; pnömatik nakli, paketleme ve konservasyonu; fenni tavukçuluğun her safhası, süt sağımı ve nakli, yem kırma, karıştırma ve yemleme işlemleri gibi faaliyetlerin elektrikle başarılması idealdir.

Ancak bu idealin- gerçekleştirilmesi için köye •elektrik götürülmesi yetmemektedir. Bu faaliyete hizmet eden sanayi' kollarının köye yönltilmesi, köylüye tohumluk buğday, suni gübre, •traktör, harman makinası gibi krediyle elektrikli süt sağım, makinesi, soğutma, havalandırma, öğütme, kırma, karıştırma makineleri, elevatör-ler, kuluçka makineleri temin edilmesi gerekmektedir.

7 — Köyde, yaşayan halkımız (nüfusumuzun % 80 ine ulaşmaktadır) her konuda olduğu gibi elektrik konusunda da bilgisizdir: Gerçekte köylünün büyük çoğunluğunun asli meşgalesi olan "tarımı dahi bilgisizce yaptığı günümüzde elektrigi tanımaması normal bir neticedir. Köye götürülen elektrigin kullanılması lâzımdır. Aksi halde yapılan yatırım hedefine ulaşmamış olur. Elektrigin kullanılması için ise, kesin olarak bilinmesi, tanınması- lâzımdır. Elektrigin bilinmesi ondan çekinen toplulukları ona yaklaştıracak ve köylerde elektrik . kullanımının .süratle artmasını sağlayacaktır.

Bugün için memleketimizde elektrigin köyde -yaşayan halka tanıtılması • konusunda' hiçbir 'fa-

aliyet gösterilmemektedir. Bu yüzden köylerde elektrik kullanımı gülünç değerlerdedir. 1000 ha nelik bir köyde abone sayısı çok defa 15 i geçmemektedir. Elektrikli köylerde abone sayısının hiç olmazsa normal bir seviyeye ulaşması evlere ucuz iç tesisatlar yapılmasının sağlanmasına, da bağlı bulunmaktadır. Halihazırda serbest piyasada 2 odalı bir köy evinin iç tesisi'ti 500 TL den ucuza yapılmamaktadır. Bu durum köylünün, zaten sadece aydınlatma olarak 'düşündüğü elektrigi kapısının önündeki "direkte asılı sokak lâmbasından istifade şeklinde kabul [efnesi neticesini ortaya çıkarmaktadır.

8' — Çiftlikte, köy küçük sanayiinde ve köy evinde elektrik kullanımını arttırma, köyün iktisadi gelişimi, medeniyete yönelmesi, kısaca köy kalkınması demektir.

Elektrik kullanımının artışı, çiftlikte elektrikli "çiftlik alet ve makinalarının, küçük sanayide güçlü elektrik motorlarının, köy evinde' ise elektrik ütüsunün, ocağının, sobasının, hatta çamaşır makinesinin, buzdolabının kullanılması demektir. Bu kendiliğinden çığ gibi 'gelişen bir kalkınmadır, önemli olan bu gelişimin temellerini hazırlamaktır. Bu da, yukarıda da izah edildiği gibi herşeydeh önce daha çok görgüye dayanan bir eğitim ve elektrikli çiftlik, sanayi ve ev cihaz ve makinelerinin uygun taksitlerle köy halkının istifadesine arz edilmesini zorunlu kılmaktadır.

9 — Köy Elektrifikasyon faaliyetlerinin tümünü en ufak ayrıntılarına kadar uygulayarak köyün iktisadi ve sosyal kalkınmasını sağlayacak elektrifikasyonun gerçekleştirilmesi, herseyden önce bu hizmeti asli görev, olarak omuzlannda taşıyan Devlet kuruluşunun bu görevi önemiyle mütenasip olarak ifa edebilecek imkân lara ve kapasiteye sahip olmasını gerektirmektedir.

Bugün bu görevi "*uygulayan kuruluşlardan -hiçbiri bu nitelikte değildir. Dolayısıyla 'ya-pılan iş bütün iyi niyetlere rağmen köylerde sayısı 50 yi aşmayan sokak lâmbası ve 15-20 hanenin 'her birinde yanan 1-2 lâmbadan öteye bir fayda sağlamamaktadır. Gaye elektrikle aydınlatmadan çok ötede olduğu halde orada takıup kalmaktadır. Çünkü imkânlar bu kadardır, köye elektrige paralel olarak zirai ve sınıai elektrik makineleri temin edilememektedir.

Bir aile -reisinin evine elektrik tesisatı yapmak için astronomik meblağlar ödemesi mümkün olamamaktadır ve herşeyden önce köylere elektrik götüren Devlet kuruluşları köye SADE-CE ELEKTRİK AMPULÜNÜ götürmek durumundadır.

10— Köye 'elektrik- götüren Devlet'kuruluşlarının mevcut imkânlarının' yetersizliği, diğer •bir hedef olan köylere elektrigi en ekotiohilk şe-

kilde götürme çalışmalarının da yetersiz seviyede kalmasına bir sebep teşkil etmektedir. Geniş bir araştırma ve deneme faaliyetini gerektiren bu hedef mevcut imkânlar nisbetinde bir dereceye kadar uygulanabilmektedir. Gerçekte memleketimizde yeni yeni gelişmeler kaydedilen elektrik malzemesi sanayiinin bugün için köy elektrifikasyonu sahasında birdenbire beliren büyük partiler halindeki talepleri karşılaması çok müşkül olmaktadır.

Bu şekilde ancak uzun sipariş süreleriyle temin edilen transformatör, izolatör gibi elektrik malzemesi yanında' memleketimizin gayet mahdut olan emprenye edilmiş ağaç direk (elektrik şebekelerinde kullanılacak evsafıta) ihtiyacının temini daimi bir problem teşkil etmektedir.

KÖY ELEKTRİFİKASYON FAALİYETLERİNİN MEMLEKETİMİZDEKİ UYGULANMA ŞEKLİ NASIL OLMALIDIR?

Köy elektrifikasyon konusundaki yukarıdan-beri saydığımız nedenlere uyan ve esas itibariyle Amerika Birleşik Devletlerindeki uygulamanın memleketimiz imkân ve şartlarına göre bir adaptasyonu olan görüşlerimizi şöyle özetleyebiliriz.

1 — Köy elektrifikasyonu faaliyetlerine memleketimizde.-bu şartlar altında devam edildiği takdirde bu konu çözümünü asırlar süren bir problem olma niteliğinden uzaklaştıramıyacaktır.

2 — Bu amaçla herşeyden önce memleketimizde köy sahasında bu faaliyeti başlangıcından idamesine kadar ele alacak bir organizasyona gidilmesi zorunluğuydu.

3 — Bu organizasyonun memleketimizde köy sahasındaki yerleşim ve enerji durumunun gözönünde bulundurularak özellikle birden fazla köyü içine alan (köy grupları) olarak gerçekleştirilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

4 — Kanuni gerekçelere de uyulması ve köy gruplarını temsil eden karakterleri bakımından bu organizasyonların «KÖY ELEKTRİK BİRLİKLERİ» olarak isimlendirilmesi uygundur.

5 — «KÖY ELEKTRİK BİRLİKLERİ»nin karakteristikleri şunlar olmalıdır :

a) Birliğe dahil köylerdeki her elektrik aboneliği birliğin üyesidir."

b) Birliğin faaliyetlerini, birlik üyelerinin genel kurulunca seçilen bir yönetim kurulu ifa etmelidir.

c) Birliğin kurulmasına sebep teşkil eden, temsil ettiği köy sahasının elektrikleştirilmesi için gerekli projelerin hazırlanması, finansmanın sağlanması ve kullanılması ve tesislerin ku-

rulması işi esas olarak Devlet eliyle yapılmalıdır. Ancak bu faaliyet esasta kalmalıdır, daha sonraya ait olan detaylar Birliğe bırakılmalıdır.

Daha açık olarak izah etmek için örnek olarak Devletin ilgili kuruluşu, Birliğe ait olan köy sahasına en yakın enerji merkezinden elektriğin getirilmesi ve köy sahası içindeki tüketim merkezlerine enerjinin dağıtımını için gerekli olan dağıtım hatları ve indirici merkezleri tesis etmeye hizmet eden proje, finansman ve inşaa, faaliyetini uygulamalıdır. Bu faaliyet süresi için de eğitilen, tecrübe devresini tamamlayan, yerleşen Birlik daha sonraya ait olan tali dağıtım tesisleri, şebeke ıslah ve tevsii gibi faaliyetleri gerçekleştirmelidir. Ancak bu andan itibaren Birliğe kontrollü olarak kredi tahsis edilmelidir. Birliğin fonksiyonu elektrik tesisleri kurulmasından ziyade Devlet eliyle kurulan ana tesislerin genişletilmesi; yenilenmesi gibi faaliyetlerle esas olarak kurulmuş tesislerin işletme, bakım, onarımı; elektrik enerjisinin satın alım ve aboneye satışıyla ilgili tahakkuk ve tahsilat; elektrik enerjisini halka tanıtan, kullandırmaya teşvik eden eğitim ve halka krediyle elektrikli cihazlar sağlamaya matuf faaliyetlere yöneltilmelidir.

d) Birliğin kuruluşu için gerekli para, malzeme ve bina üyelerden alınacak giriş aidatı, köyün malları ve bağışlarla temin edilmelidir.

6 — Köy Elektrik Birliklerine ana elektrik tesislerinin kurulması için kullanılan ve onu ta kibin tali tesisler, şebeke ıslah ve tevsii, bakım, onanmv üyelere elektrikli cihazlar temini gibi faaliyetleri için verilmesini -teklif ettiğimiz kredi uzun vadeli ve az faizli olmalıdır.

Gerek ana tesislerin kurulması gerekse tali tesislerin Birlikçe gerçekleştirilmesinde, yatırıma Birlik de zorunlu olarak bir iştirak payı ile katılmalıdır. Ancak bu zorunlu iştirak payı yatırımın % 10 unu aşmamalıdır. Bu payı Birlik, üyelerinden elektrik kullanımlarıyla orantılı olarak almalıdır.

(Birlik isterse yatırıma iştirak payını arttırabilir.)

7 — Köy Elektrifikasyonu ile ilgili Devlet kuruluşu, bu teklifimize uygun olarak plânlama, program, etüd, proje, tesis, araştırma, eğitim görevleriyle yükümlü olmalıdır. Köy elektrik tesislerinin kurulması ve ikinci plânda Köy Elektrik Birliklerine tahsisi öngörülen krediler için gerekli finansmanı Devlet bütçesinden temin etmeli, kredi dağıtımında bir politikaya sahip olmalıdır.

8 — Köy Elektrifikasyonu ile ilgili Devlet kuruluşu icracı hüviyeti yanında aktif olarak

eğitim ve araştırma görevini ifa etmelidir. Köy Elektrik Birliklerinin kurulması ve idamesi, bu organizasyonları idare edecek köy liderlerine bağlı bulunduğundan ilk plânda bu liderleri seçip idâri, mâli ve teknik sahada bilgi ve fonksiyon sahibi hale getirmelidir. Elektrik tesislerinin tesis, işletme, bakım ve onarımıyla ilgili teknik konulardan elektrik enerjisinin tahakkuk ve tahsilatıyla ilgili mâli, elektrik enerjisi kullanımına alt pratik konulara kadar her konuda kurs, broşur, demonstrasyon vs. yoluyla geniş bir eğitim programı uygulamalıdır. Araştırma görevi; başta teknik konular, Köy Elektrifikasyonunda ekonomik olarak kullanılabilir malzeme tip ve evsafı, konstrüksiyon Őekilleri, karakteristik ve standartları ile özellikle köy sahasında iş, görecek ev ve çiftlik elektrikli cihazlarının araştırılması ve seçimi, faaliyetlerine kesif bir Şekilde yöneltilmelidir.

SONUÇ:

Memleketimiz köylerinin elektrik enerjisinin sağlayacağı namütenahi imkânlarla ekonomik, sosyal ve netice olarak topyekn kalkınmasına hizmet eden elektrifikasyon faaliyetlerine bir yön kazandırılarak uygulanan yatırımların arzu edilen hedeflere ulaştırılması, dolayısıyla memleketimizin bu sahadaki çok mahdut imkânlarının en lyl Şekilde değerlendirilmesi herşeyden önce bu hizmeti uygulayan kuruluşların reorganizasyonunu ve köy sahasında uygulayıcı ve eğitici karakterde organizasyonlara gidilmesini zorunlu kılmaktadır. Dileğimiz bu sahada düşüncelerimize uyan veya yaklaşan bu organizasyonların hiç vakit kaybetmeden ele alınarak gerçekleştirilmesi ve köylerin elektriklelendirilmesi faaliyetlerinde elektrik enerjisinin bir kalkınma öncüsü olabilme kabiliyetinden azami istifadenin sağlanmasıdır.

ODAMIZ İÇİN GENEL SEKRETER SEÇİLECEKTİR :

XDI. Genel Kurul Toplantımızda kabul edilen ve bu sayımızın 50. sayfasında yayınlanan «Elektrik Mühendisleri Odası Genel Sekreterlik i Yönetmeliği» nde görev ve alışma Őartları belirtilen bir Genel Sekreter seçilecektir.

Genel Sekreter adaylarının;

- a) Odaya kayıtlı asli ye olması,
- b) Odaya karşı bütün yükümlülüklerini yerine getirmiş olması,
- c) Yüksek Haysiyet Divanınca herhangi bir cezaya arptırılmamış" olması,
- d) Meslekte en az 10 yılını tamamlamış olması Şarttır.

Ayda brt olarak 3.600.— TL. ye kadar ücret verilecek olan Genel Sekreterlik için isteklilerin kısa hal tercümeleri ile birlikte 30 Nisan 1967 tarihine kadar Odamıza müracaat etmeleri ilân olunur.

Elektrik Mühendisleri Odası